

6932

Landsmåls- och Folkminnesarkivet
Uppsala

DALARNA

Järna

Thomson, Anna, 1934

Svar på ULMA:s frågelista 27 Åkerns
beredning

29 bl.4:o

1 " " teckn.

6932

L.L.
Exc.S.Björklund

Landsmålsarkivets frågelista no. 27
besvarad för Järna socken av Anna Thomson.

1. Jordbruksredskap

Gemensamma namnet för sådana redskap och verktyg, som används vid jordens bearbetning: sommorddon = sommarködon; (~~köredskap~~) sommorddon = handredskap att använda vid jordbruksarbete, } O. don

och handredskap fanns olika slag såsom: rolya = rolyea, denna användes endast vid odlingsarbete; flåhakka = lrohakka, användes även vid odling, men även vid plöjning och harvning för sönderdelning av flissa = lrov - och jordklor. } C. flisa f. IV

För sistnämnda arbete användes även s. k. flisknacker = lrovklubbor; samma verk- } C. flis-
 tyg kallades myrdynknacker = att bulta } knacker
 2.

sönder torvjord e. d. med, den kunde också kallas:
mossknakka = att sönderbulla torvmossa med.

Olika slag av hakkor; jölpårönsgräv =
 potatishakka, ungefär samma facon, som flå-
hakka = flåhackan, men mindre och smalare
 och där den förenades med skaftet var den lik
 en vackerlig yxa. Vid lossning av stenar och

grus användes koep = koep; ett äldre verktyg
 för samma ändamål är pikkgräv = pikkgrävan, B. pikk-
 med fingergrovt klo av två dm. längd, ~~ett~~ i gräv f
rinnjänn = ringen ett meterlångt träskaft;
tvärgräv = tvärgrävan, ett ungefär trekantigt
 blad med träskaft, att gräva ut och slåta till } B. tvär-
 jorden vid bearbetningen. Arbetet med "gräva" } gräva f
 kallas: grävs = gräva.

Trakta benämnes: trakta, av sådana finnas:
dyngtrakta = för utgrävning av gödselstuck; } B. trakta
myrdyngtrakta = för traktning i torvjords- } f.

- breda (plan); krattkor = krattarna hade två-
stycke av trä och pinnar av järn, tvåstycket riovon
var ca. fyra dm. långt med nio (9) till tio (10)
st. pinnar, 4-5 cm långa, skäftå = skäftet av
rent trä ungef. 2 1/2 dm långt.

Av grepp = grepe har funnits en enda sort g.grepp
 dessa vara hemsnidda och hade tre kor = kor n.
 skäftet av trä, de användes att mokk = skotta
dynja = gödsel med.

Annat redskap att skotta med var sköfa =
skoveln, som helt och hållet var tillverkad
av trä ansågs våfist = präkligast desto
bredare den var. En del sköfår = skoular
var nertill skodda med järn: sköskvåf =
skoskovel. De skodda skoularna skulle an-
vändas där å bug på näst = där det krävdes B. båja på
starkare don.

För stenbrytning begagnades: järstör = järnspett, g. järnstör

arbetet kallas: bryta mä järstorn = bryta med järnspellet; vräds = en ganska grov trästång, arbetet kallas: vräds, under vrädsen lägges ett bröt = en rund träkavle, vrädsen bröta stikes in mellan bröta och föremålet, som skall lyftas } O. brott n.

stenväg, stenväjsa = liknar vrädsen, men är grov- } O. sten-
re, användes på samma sätt, arbetet benämnes: väg f.

väg opp = vaga opp; vandhake = vandhake, av $\frac{1}{2}$ lums grovt fyrkantigt järn faconerad i vinkel, men längre åt ena hållet däri fastsatt en 5 dm. lång kätling, åt andra hållet ena egentliga hakel 5 lums långt, längsta hållet 12 lums.

Av släddja = släddor finnas: handsläddja = liten } handslädda
och lätt, att hantera med en hand och hålla borsten med andra hand; börsläddja = större och längre } börslädda
att hålla med bägge händerna; storsläddja = knosa }
att slå sönder sten och att slå bort spetsiga stonar och kanter med. Arbetssättet benämnes } O. släddja f.

slå på böin = slå på barren.

För bortförslände av stenar från åkrarna användes slendrog eller stenjigg, en slendrog bestod av två grova medlar med 7-8 st. grova tvärsläar; till stenjiddjänn skulle man först ha två par karrhjul, mellan dessa två grova stötkar, som baktil gingo isär en aln och fasthölls under hjulaxeln med tvänne järn, framtil hopgerade och dymlade med två dymlar, speisen upphölls med en kätling fastsatt i framre hjulaxeln med en krok.

Körredskap och dragordningar: skäckfär = ett par skäcklar; skäckuf = en skäckel; skäckufär = skäckel^m, skäcklar; ex. på uttalets användning: je a att äv enen skäckufn i dag = jag har brutit ena skäckeln i dag; i går äv je äv bäd skäckufar = i går bröt jag av båda skäcklarna. Skäcklarna tillverkas av björk. Svänglarna kallas: skäckslän =

skackelslä. Beslag på mitten av svängeln kallas: skakåfua = skackelvidja. Krok eller märkla } O. skackel-
fastsatt i skackelvidjan kallas: malla = märkla. } vidja

Beslag vid ändarna av svängeln, som fasthåll skacklarna kallas: skakåfsmida = skackelsmidel, detta bestod av hark = (på svängeländan), rinnjänn = O. hark ringen, som förenar harkjänn = harken och hälla = ^{del av} O. hälla f. beslaget nedtill på skackeln. Den gemensamma,

kraftigare svängeln för ett par dragare: luibel-
slän = parslä. Namn på den stora krok, som fastgöres vid karv: karvkröfjänn = karvkröken;

som fastgöres vid plog: plogkröfjänn = plogkröken.

Namn på halen i skacklarna, genom vilka man fäster dem vid selen: åfonksfar = årdhäl.

Benämning på rårder: åf åfå = årdret. Namn på årdrets delar: a) åsn = storken; c) sufa = sula; d) bifn = billen; e) Ljofa = myllare; f) baksto = bakstöd; g) framsto = framstöd; j) kanntajja =

handtaget. Benämning på arbetet: ljör älä =
köra ådret, eller: mylla = mylla. O. mylla v.

Namn på rist: rist. De olika delarna: a) bak-
st = bakstöd; b.) Risthandtaget = risthandtaget;
c.) Ristolån = ristlåsen; d.) Ristkn = ristkn. När man
använde rist körde man först upp med denna
därefter plöjde nk tog sålunda en fåra i
taget. Verktyget användes endast vid lind-
plöjning = gräsöall. Att köra med rist kallades
att rista = rista.

Så långt, någon nu levande kan minnas ha
plogar funnits i orten. De äldsta kända
plogtyperna ha i stort sett liknat den senare
kända typen, den s. k. Låtersplogen, de förstnämnda
kallas träplog. Träplogarna tillverkades delvis
hemma, delvis i Äppelbo, Låtersplogarna i Låter,
Järploggen = järnplogen med två handtag från
Överum även benämnd Överums ploggen.

De olika delarna av kräpplöjjan = kräplogen
 jmf. fig. 21. a) hanttag = handtag; b) hanttag) ett hanttag;
 c) bakstöd = bakstöd; d) framstöd = framstöd; e)
åsen = åsen; f.) fotn = foten; plogfoten fasthålls
 med kilar och reglerades genom att föras upp
 eller ned; Fästet för dragordningen g) dräjs =
 draget; h.) ristn = rist, där sädan fanns; i) bill =
 bill; den spetsiga delen: spessen = spetsen eller
uddn = udden, det åt sidan utskjutande par-
 tiet: jära = skåret; k.) fjöh = vändskiva, denna
 var av järn, på insidan av vändskivan satt ett
 krästycket, som var skott med järn och gick
 mot färan, krästycket kallades: landsida = ö. landsida
 landsidan. Vändskivan satt på högra sidan f.
 av plogen och var ungefär en alm lång och
 3 dm hög, bakre delen kallas järt = stjärt.
 Uttryck för reparation av plogar: lägg på
plojjan = lägga på plogen.

Att använda plogen: plöjja = plöja. Nyare typer 1900 t.
 Redskapet, som man jämnar fårorna med
 föl harvingen på våren, kallas: sladd = sladd.
 Den tillverkas, som en ram med två tvärsålar
 inom ramen, med fyra gäsfotformade pinnar
 i främre inre tvärsålar, fem i den bakre. Pin-
 narna av järn. På ramslån längst fram var
 ett järn eller järnstång (1 tum grov) anbrakt, som
 tillika med en bräda på bakre ramslån
 kunde reglera djupgåendet eftersom dessa
 höjdes och sänktes. Att köra med sladd kallas
 att: sladda = sladda.

Namn harv: harroa = harv, eller åkerharroa = åkerharv f.
 åkerharv. Rammen till en åkerharv kallas:
harvträ = harvträ. Inom ramen 4 st släar. åkerharvträ
 Den uppbar således 6 st släar med ram-
 släarna inberäknade, i varje tvärsåla 6 raka
 pinnar av järn, nitade i träet. Harven hade

således 36 pinnar. I senare tid har man ej
 pinnarna nitade, utan fastsatta med skruv
 och mutter. Harvar med gäsfopinnar och
 trekantig håram kallas bilsnoka = bilsnoka;
 harva med runda böjda pinnar och trekantig
 ram kallas: krokpinnssnoka = krokpinn-
snoka. En snoka har 8 st. pinnar. Draginrätt-
 ningen bestod av malla = måla (av järn) och
 krok, (av järn) utbytt, som betecknar körning,
 med harva: harrova = köra harven.

När man skulle liupacka jorden användes
stokkvält = stokvält. Den tillverkades av
 tung furu och var slät. Den bestod av vältn-
bult d. välten, i vars båda ändar voro indragna
nålar = nålar av järn, stokkvältnålar. I nålarna
 fästes skakklarna på det enkla sättet att
 hål borrades i vardera skakelns nedre ände,
 nålarna tråddes så in i hålen. Arbetet

Bilsnoka
 m. 2 f.

kallas all stokkvälta = stokkvälta.

Åkerbruksredskapen förvarades under vintern i donhuså = donhuset. } O. don-
hus

II. Föst - och vårplöjning.

Med ordet åker äsyftas odlad mark. Ett genom diken eller annars uppdelat fält kallas ävorn, diken omkring detta kallas ävnnsdikan. Om fältet är gräsbevuxet kallas det linda är det däremot besäat kallas det vanligen stytthjy, såsom rogstytthjy = rågstycke eller havårstytthjy = havrestycke, men ordet stytthjy kan också ersättas av åkar. Är åkarstytthjy = åkerstycket, som det också kan heta, smalt kallas det hjeg l. rimsa = remsa. I betydelsen åker kan ordet land användas, som t. ex. rov - råg - och jöppårönsland = potatisland. Om rov och årbland kan man även säga: rov - och årbjäsa = årbjärde även linjäsa = lingårde.

Plöjning på hösten kallas: höstplöjning =
 höstplöjning; motsvarande verb: höstplöja =
 höstplöja. Höstplöjningen började när man
 fått in vårsåden, men om hösten var regnig
 och bärningen blev fösenad därav fick man
 börja plöja medan såden satt ute och hålla
 på så långt man hann till. Det blev fruset.
 Arbetstiden var obegränsad. Det plöjnings-
 arbete, som ej hanns med på hösten fick man
 ta ilu med på våren: lädigsplöjning = vår-
 plöjning. Hade man två hästar själva, eller
 gjorde arbetsbylle med annan hästägare, kalle
 man rislön = rislön med en häst först och sedan
 plojen med den andra, hade man däremot
 endast en häst att föfoga över måste man
 göra en vända först fram och tillbaka efter
 åkern med rislön, sedan med plojen köra sam-
 ma vända. I de flesta fall utförde en karl

Landsmålsarkivet Uppsala 6932
 A. Thomson. 1934. JÄRNA

DAL.

Fgl. 27

hela arbetet ensam. Fanns god tillgång på
arbetskraft skulle en man plöga en annan
körd. På senare tid när större plogar kommit
i bruk och således nästan vanligt med två
hästar för plogen brukar en man och två hästar
plöja 1 tunnland per dag. Före i tiden plöjdes
blott kälsten och knappt det.

När jorden är lagom fuktig för plöjning säger
man: ä e lättplöjt = det är lättplöjt, är
äkern däremot för torr: ä e tungplöjt = det
är tungplöjt; för sur jord: för surt = acedför,
surt.

Att plöja en fåra: plöj e för = plöja en fåra.

Rännan där plogen gått fram kallas: plog-ränna f.
ränna = plogrännan, den lösskurna jordskivan
kallas: föra = fåran. Den orörda jorden bred-
vid fåran benämnes: plogstan. Fårornas bredd
reglerades med öga = ögonmått.

Det upplöjda fältet benämnes: plöjning.
 När man började att plöja ett fält började
 man med att lägg opp färör = lägga opp B. lägga
 färörna, så två färör lades mot varandra up-
 på mitten av fältet, de andra lades sedan
 i tur och ordning efter dessa. Detta sätt att
 plöja kallas att plöj hop = plöja ihop. Den
 upplöjda jorden under de två färörna i mitten
 kallas: plögryddjänn = plögryggen. Började
 man plöjningen i kanterna eller sidorna av
 fältet och läk gå mot mitten kallades detta
 att: plöj lu = plöja itu. Den sista färör B. plöj
 kallas: slutförör ^{slutfärör}. Området på ändarna av
 fältet, där hästarna vändas, plöjes tvås över
 och läggs en fara för varje vända på länge
 det räcker; dessa färör kallas: tvärförör =
 tvärfärörna; arbetet kallas: tvärför = tvär- B. tvär-
 fara. (tvärplöja) fara u.

Uttryck, som betecknar plöjning av gräsvall:
plöj linda = plöja "linda". Namn på det uppplöjda
 fältet efter vall: lindplöjning. Att plöja ~~andra~~
 året efter sedan man haft vall: plöj lindsyra = } O. syra
 plöja lindsyra. Namn på det andra året plöjda: } f.
lindsyra = lindsyra. Att plöja ett fält, som
 varit besatt havre, korn och ärblandning säger
 man att man plöj ren stubb = plöjer ren stubb, } O. stubb
 åkern får då ej innehålla lindsyra, (således tredje } m.
 plöjningen efter gräsvall.) Tithörande uttryck: plöj
stubbåkern = plöja stubbåkern; plöj stubbslykij =
 plöja stubbslycket.

Uttryck för att plojen under plöjningen hoppar
 upp och ej har ordentligt: plöjjan flyg opp =
 plojen flyger opp. Att plojen har för mycket
 i silled: an säf = kan stjal; att litkan åker } O. stjala v.
 ihop framför plojen: å sut hop = del åker ihop; skjuta hop
 att plöja så att varje fåra kommer att ligga

på ett underlag av oplöjd mark: å vår troll- C. troll-
fors = det blir trollfäror. fär f.

III. Trädesbruk och gödsling.

Träda benämnes: ett träda = ett träde. Benäm- C. träde n.
ning på del av jorden, som läg i träde; vi add
hela storåkersstycket. hätt iffjofä = vi hade hela C. träda v.
storåkersstycket i träde i fjöl; je ment je skull
hät ätta avonä i år = jag tänkle träda del här
fältet i år. Trädesåkrarna anoändes, förr i tiden,
som betesmark åt hästar och svin (senast somkr. 1860)

Någon plöjning av trädan friekorn ej, utan
svinen fingo boka upp grästörroarna sedan hätt-
arna betat av gräst. Senare när man borjat
sköta trädan på annan metod, skulle den
köras allt eftersom den grönskade, ibland plöjas
ibland harvas.

Allt dika benämnes: tä dika = allt dika. Den, som
utför arbetet benämnes: dikarä = dikare. Allt det

anses, som ett tungt arbete att dika, bevisar uttrycket: hå² dika, hå² ent² no² billit² arbet² int² = att dika, är² inte något lätt arbete. Namn på de olika momenten i dikningsarbetet: sträcke trä²n = sätta ut dikesträden; jar² för² = att skära med spaden efter träden, därefter skulle man ta spadlag = laga spadlag nedåt tills man nått önskat djup så får man börja bottna = göra botten slät. Den slutande sidan av diket kallas: dikansbrädda = slänt. Namn på diket kant i dagytan: dikanskanten = dikeskanten. Att ransa gamla diken benämnes: rans² dikan = rensa diken; att rödja för² dikningen: logg undå = kugga undan. En 8 tum bred sträcka lämnades oplöjd utesluten, därför att man ej kunde få hästen närmare diket, men rensen vändes sedan om med flåhakka = flåhakan, bil för² bil för² att sedan harvas sönder, som plöjningen i

svigt.

Stora diken, som utgöra avlopp kallas: ut-
lopps-dikan = avlopps-dike; längs rågångar gå
 rå-dikan = rå-dike; diken mellan legarna kallas:
 avoms-dikan = legdiken; små tillfälliga diken,
 som grävas för att avleda vattensömlingar kallas:
vattuför = vattenföra. Sedan ett listal är här
 s. k. läckdikan = läckdiken börjar brukas.
 Till dessa användes lerrör, som köpas från
 tegelbruk.

Den ur diken uppskottade jorden kallas:
dikansmull = dikesjord. Denna köres ut
 kring åkern med dynghjärra = gödselkärren,
 och utsprides med grepp = grepe och spads = spade.
 Arbetet kallas: lä bred dikansmull = att breda
 dikesjord. Att lägga igen gamla diken: lägg
ift dikana = lägga igen diken(a). När man får
 vattnet att rinna bra i ett dike säger man att

det är bra undåfall = bra undanfall; mot-
satsen: å står vatten = det står vatten. O. undan-fall

Da man jof brogar = gjorde broar, över diken
lades vasser = bjälkar, som underlag, därpå
brotäfnar = klivet rundvirke, med stålsidan O. telu f.
uppåt.

Benämning för att göda åkrarna: jöd åkrar =
göda åkrarna; jöda bra, så var å bra på = göd
bra, så blir det bra värlighet; åssö jöfa e lättjöd-
den här jordmännen är lättgödselad; å e haf-
jött på hedor = det är hårdgödsel (går åt mycket
gödsel) på hedjord (sandjord.) Substantiv för gödsel:
dynja = gödsel. Olika slag av naturlig gödsel:
kodynja = kogödsel; hästdynja = hästgödsel;
färdynja = fårgödsel; gris- och hönsdynja = gr-
och höns gödsel. Samling av gödsel: dyngstakt =
gödselhög. Namn på platsen, där gödseln O. dyng-stad
ligger: dyngstän = gödselstaden. Kalk och konst-

gödsel började användas omkring 1880.
 Gödselkörning benämnes: dyngtjörning =
 gödselkörning. Under arbetet användes: grepe=
 grepe och skövväl = skovel. Transportredskap
 för gödsel, sommarködon: dyngtjärra = gödsel-
 kärre; vinterködon: bråkorg = löstagbart
 skroo av bräder, att fästa på slätak = släde
 med flak. Lastningen benämnes: stök på =
 skotta på, därvid deltog kvinnorna endast
 om karlhjälpen var knapp.

På gödselutkörning skedde på vintern lades
 gödseln i stora högar, som trampades och
 packades kraftigt för att se torra.

På våren när man skulle bred dynga =
 sprida gödsel skulle kvinnfolken om möjligt
 vara med. En av karlarna skulle stå vid
 högen och knack = bulta sönder kokorna med
 en knakka = klubba. Vid spridningen användes

O. bräd-
korg

grepe eller skovel. Den, som bredde ut gödseln kallades: dyngbredarä = gödselspridare. Gödseln plöjdes eller harvades ner: plöja ner gödseln; harva ner gödseln; ell gemensamt uttryck finnes för båda sätten: koja ner gödseln

IV. Vår- och höstsädd.

Gemensamt namn för alla vårarbeten på våren: såning = såningen. Uttryck av typer: ässn följon kām lå mā vi säddā = den här följungen föddes medan vi höllo på med vårarbetet, å ant vir non varma sa såning = det har inte varit någon värme sedan såningstiden.

Uttryck för att jorden är lämplig att bearbeta: jōfa e lidd = jorden är i ordning, motsatsen: o e lidd ān = den är inte i ordning. Om jorden är lucker: o e lōr s fin = lorr och fin; motsatsen: sur s hāf = sur och hård.

Benämning på utsäde: såskorn = utsäde, ville man särskilt lägga vikt på att detta skulle vara havre blev det då: såshavra = utsädeshavre.

På sanka marker brukade man köra och så medan hjälén ännu var kvar i jorden: så på hjölen = så på hjälén. Man harvade då först, sedan sådde, så harvade: harv äll = myllade harva äter ner kornen, sist stokkvälta = stokkvältrade.

Harvningen, som skedde före sådden gick snett över fårorna: harv sneddor = harva sneddor.

Att köra med harven fien ena ändan av åkern till den andra kallas att gjör ändältä = köra längs efter, ett sådant varu kallas vända = en vända. Om man vid harvning råkade lämna en bit oharvad mellan vändor kallas detta att sätt milla = sätta emellan.

[Under harvningen brukar gubbar, kvinnfolk]

eller halvvevna pojkar gå och knack flissor = B. flisa
 bulka sönder större jordtorvar. Uttrycket för att B.
 åkern är väl harvad och beredd för sädden:
 färess = tillredd.

[Om lisskälla = sädesårslan kommit och
blasörn = ett ogräs (obekant namn) fått två blad B. blad-tor
 så kunde man börja så, da hålst en efter-
 middag. Gladde man kallt och kulet under
 söningsarbetet skulle det bli desto varmare
 höst, därav ordspråket: om en får så i påls-
 armar får en särs i sortarmer = om man
 får så i pålsarmarna så får man skära (skörda)
 i sortarmarna.

Utsädet forslas ut till åkern på tillreda =
 arbetsbrillans flak, detta ställs vid kanten
 av fältet där säckarna tömmas i säjsappa = aka. ?
 säskäppan efter hand. Den, som sår kallas
säkar = söningsman. Detta arbete var ut- " ?

slutande mans-, förtädesvis husbondens. Han
 sådde mestadels med båda händerna. Låskäppan
 var avlång, som en ask, ramen: välja = ramen
 var av tallvirke och i hopsättningen samman-
 sydd med björkrot, botten var av gran. Skäppen
 bars med en repstump, som i båda ändarna
 var fastsatta i ett par handtag eller öglor,
 som sutto i skäppans bägge ändar. Öglan, som
 sålunda bildades av repet, lades kring halsen.
 Låmaskiner kommo i bruk på 1900-tallets början.

Den remsa av åkern, som besåddes under
 det man gick ett slag över kallades: säfs = Ö. si-färf,
 säföra. För att ha ögonmärke att gå efter,
 gick en person och drog säfskabban = Ö. säfis-
 en kägelformad träkubbe, 60 cm lång, 12 cm kubbe
 grov, i spetsändan en mörk inslagen var
 repstumpen, handtaget, bands

Den sådda säden myllades ned åbarkärra =

(slåtkarva)

åkerkarven, som kördes i sneddor (2 sneddor)

Gräsfrö myllades ned med 1 sneddor av slåtkarven. Uttryck för att sädden är avslutad: vi a sätt från oss = vi ha' sätt färdigt.

Dagordning under säningstiden: spå = ur sång kl. 4-5 och ge hästarna mat, sätt för = spanna för kl. 6-7, så ut att köra till kl. halv 9 eller 9 så man åt morgvaf = morgnvard, ut igen på åkern till kl. 1 middag så hästarna vila ett par timmar, sedan öfvaf = aftonvard mellan 5-6, kl. 7 skulle hästarna betas av och ställas i stall, kl. 8 e.m. fik man gröt och handmål = dagen avslutad, klocka älla B. hand-
kom gröt lamått = klockan älla, kommer mål n.
gröten tillmätta (lillgoda) C. mätta f.

Efter sädens nedmyllning vältade man åkern.

För att avleda vattnet från åkern körde man upp vattuförar = vattenfärer på höstadesfälten. Kanten på färarna jämnades till med harrka = krattan; jämn låföra = jämna till färarna. O. vattufär f.

Vid sådd av årlor eller rovor bereddades jorden, som vid vanlig såning. Årlor såväl, som rovor bedsades med händerna. Rovorna skulle sås på Robert-dagen. Linfroct skulle sås på upp- + plojd lunda, (vall) som bearbetades liksom det blev slätt och fint, froct skulle utsås en kanna på 10 steg i fyrkant och såningen skulle ske på Karolina-dagen.

Av rotfrukter odlades endast rovor, kålrotter och potatis. Kålrotsplantorna drogas upp i plantlavs = plantlave, men i de flesta plant-lav fall såttes froct direkt på kalljord. Endast små rotsångar = kålrotsångar fannos

27.

vid gårdarna. Dessa sköttes vanligen av kvinnfolket.

Potalisen skulle sättas så fort jorden blev fidd att köra till. Potalislandet kördes och bearbetades, som vanligt till sädd, när man harvat ner den breda gödseln sattes plögen ut och potalisställningen skedd i två färör med en tomfärra. I de färör där potalis lades, räfskes, med en kratta, ned av den gödselblandade jorden, som var översk och ansågs varm, ned på potalisen, därefter plöjdes mera mull på. Skulle man nått med såpåron = såttpotalis, delades dessa i klyftor, men man fick se till att en brodd = brodd fanns på varje bil.

Att kupa potalisen kallades: myll job-
påronar = mylla potalisen, vilket man gjorde med ak = ärder

Landsmålsarkivet Uppsala 6932
A. Thomson. 1934. JÄRNA

DAL.

Frgl. 27

B. mylla
v.

28.

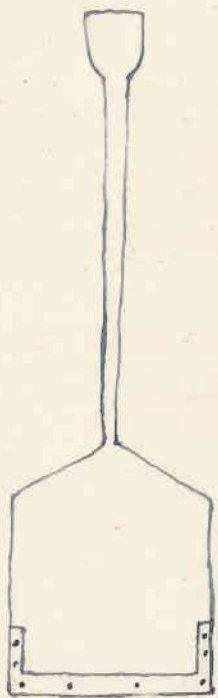
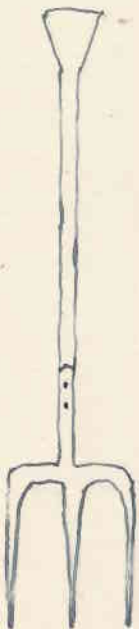
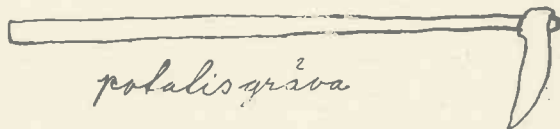
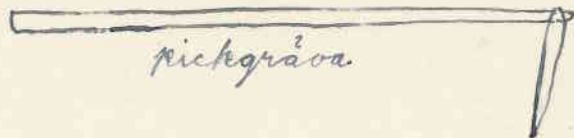
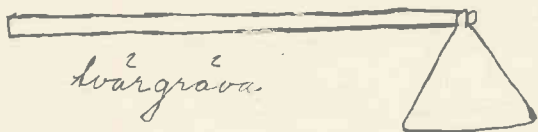
För att hämma och stävja ogräset
körde man slåtharven ett par gånger
över innan ständer = ständern kommit
sig för riktigt. Senare rensade man
för hand och hackade med handhackor.

Ett par gånger myllå som s = myllade
(körde ördret) man också.

Landsmålsarkivet Uppsala 6932
A. Thomson. 1934. JÄRNA

DAL.

Frgl. 27

X

30.

Tillägg till frågelistan om Åkers beredning
besvarad för Järna socken, av Anna Thomson.

s. 13. plogstan = den optöjda jorden bredvid färan.

s. 15. lindsyra = vall, som vid andra gångens plöjning,
äter kommer upp med sin gräsbottnen, så delvis mullnad } lindsyra
delvis hel. } fi

s. 23. så'appa = såskappa och såkar = såringsman.

Landsmålsarkivet Uppsala 6932
A. Thomson. 1934. JÄRNA
DAL.
Frgl. 27